

GRØNLAND: OM NOGLE AF KRYOLITTENS MINERALER.

*Tekst og foto af GURI
MAZANTI-ANDERSEN*

Grønland er fuld af overraskelser. Nogle af de smukkeste og dejligste oplevelser, var alle ISBJERGENE – jeg kunne slet ikke se mig mæt i dem. Dertil en luft så klar, så det er vanskeligt at vurdere afstande. Og så er der jo alle de spændende mineraler.

Jeg har desværre ikke selv været i Ivigtut, men jeg var så heldig at have en søn, som var marinesoldat i nærheden, og han ville heldigvis ikke komme tilbage til København uden at have været en tur til KRYOLIT bruddet og hente lidt sten til mig. Det har jeg været meget glad for. For da jeg startede med at samle mineraler, så skulle min samling kun bestå af sten, som jeg selv havde fundet, og det blev en meget ufuldstændig samling.

Så jeg besluttede mig for at lade kryolittens mineraler være en prøve på, om det er muligt at få en pæn samling fra en lokalitet, hvor jeg ikke selv har været – og det måtte ikke blive til de store udgifter. Jeg købte nogle poser med sten fra Ivigtut på messer, jeg byttede og gik og rodede på kryolitværkets oplagsplads i København, og resultatet blev en succes.

Ralstonit

Specielt fordi jeg begyndte at fotografere gennem mikroskop, og så blev min samling pludselig stor. De mikroskopiske krystaller udfoldede sig for mine øjne.

Bestemmelsen af Ivigtuts mineraler kan være vanskelig med et almindeligt mikroskop, men jeg fik meget effektiv hjælp af Ole V. Petersen fra Geologisk Museum og mange gode forklaringer og tips, bl.a.

at Ivigtuts mineraler har så mange nærstående krystalformer, at der til tider skal mere end et almindeligt mikroskop til at fastslå mineralnavnet.

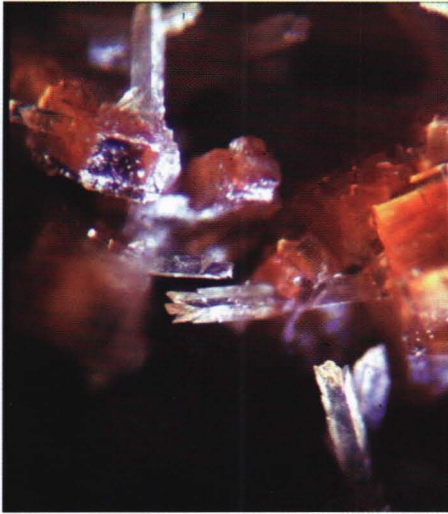
Kryolit bruddet ligger i Ivigtut i den sydvestlige del af Grønland. Bruddet er tømt nu, og kryolit værket i København er revet ned, og der er bygget moderne glasbygninger på pladsen.

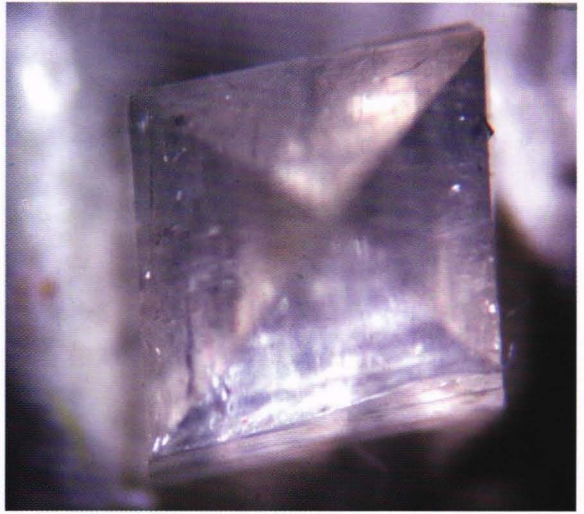
Ralstonit

En Pachnolith krystals skæve vinkler

Pachnolith krystaller på Thomsenolith.

Pachnolith

I kryolitten findes spændende krystaller i små druser, det er nogle af dem, som jeg vil fortælle lidt om. Kryolit blev godkendt som mineral i 1802.

THOMSENOLITH er et mineral med mange former. Læg mærke til, at krystallerne har rette vinkler i tværsnit. Thomsenolit har – når den er der - en pyramide, der er høj og stejl som tårnet på en katedral.

Krystallerne er større end pachnolith. Thomsenolith krystaller vokser oftest parallelt, er hvide, farveløse til vandklare. De har fin spaltbarhed, spaltefladen har en stærk perlemorsglans. Krystallerne er 0,5 mm til 2 cm.

PACHNOLITH er mindre end thomsenolith. Tværsnittet har skæve vinkler, og det kan ofte være den sidste udvej at se

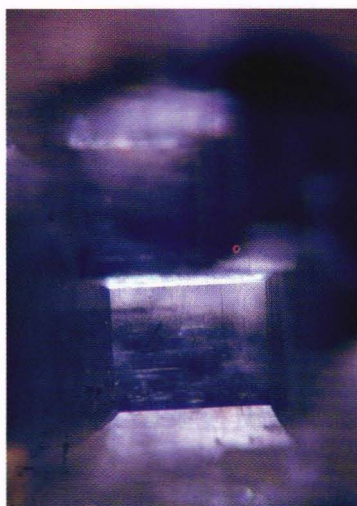
krystallerne ovenfra, så tværsnittets form kan fastslås. En pachnolith pyramide kan sammenlignes med den almindelige, lille kirke med et lille pyramide tårn. Krystallerne er små – ca. 0,1 – 2 mm og stritter ofte til alle sider. Farven er hvid, farveløs til vandklar. Spaltbarheden er knapt så god som for Thomsenolith. Når Thomsenolith og Pachnolith

Prosopit rette vinkler

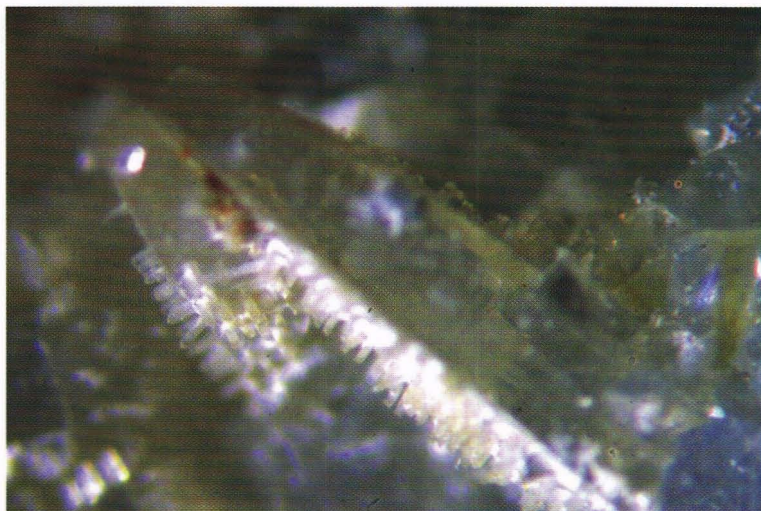
Ralstonit

En Thomsenolith krystal

forekommer sammen, så vokser Pachnolith på Thomsenolith krystallerne.

RALSTONIT er kubisk og kendes ofte på de afskårne hjørner og de former, som dermed opstår: 3-kantede, 4-kantede, 6-kantede og 8-kantede sider. Krystallernes størrelse er 1 – 3 mm., hvide, farveløse, halvt gennemsigtige.

Stor Thomsenolith krystal med mindre Pachnolit krystaller

PROSOPIT krystaller kan være buede eller optræde som smukke kugler men også i en agatagtig lys gråblå tæt masse. Krystallerne er for det meste op til 1 mm store.

Alle disse mineraler kan være helt eller delvist dækkede af forskellige jernoxyder, som nogen gange kan gøre krystallerne tydeligere og mere spændende at se på.

Litteratur:
Lapis Mineralienverzeichnis
Klockmanns Lehrbuch der
Mineralogie
The Mineralogy of Greenland